

R E C E N Z J A

rozprawy doktorskiej nt.:

***WPLYW PRZESTĘPCZOŚCI LOKALNEJ
NA POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA
MIESZKAŃCÓW POWIATU PLESZEWSKIEGO***
opracowanej przez mgr. Romana Pisarskiego

I. PODSTAWOWE DANE O ROZPRAWIE

- a. Tytuł rozprawy: *Wpływ przestępczości lokalnej na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego.*
- b. Dyscyplina naukowa, w której Kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora: nauki o bezpieczeństwie.
- c. Promotor: prof. dr hab. Jan Posobiec.

Oceniam, iż zarówno tytuł rozprawy jak i przedmiot badań jednoznacznie sytuują recenzowaną pracę w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie naukowej nauki o bezpieczeństwie.

II. MERYTORYCZNA OCENA ROZPRAWY

- a. **Ocena celu badawczego, problemu badawczego, przyjętej hipotezy i założeń pracy**

W recenzowanej rozprawie dwa cele badań (deskryptywny i użytkowy), zostały opisane przez Doktoranta jako:

1. Cel deskryptywny (poznawczy) – ustalenie zbioru, zidentyfikowanie i usystematyzowanie determinantów poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego oraz umiejscowienie w tym zbiorze przestępczości lokalnej, jako jednego z mierzalnych i obiektywnych czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa.
2. Cel praktyczny (użyteczny), zaprezentowany jako umożliwienie samorządom lokalnym, Komendzie Powiatowej Policji w Pleszewie oraz innym służbom, inspekcjom i strażom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego, podjęcie działań adekwatnych do zdefiniowanych przez społeczność lokalną zagrożeń, w ramach posiadanych kompetencji.

Oceniam, iż określony przez Doktoranta poznawczy cel pracy właściwie koreluje z głównym problemem badawczym oraz przedmiotem badań.

Główny problem badawczy recenzowanej pracy sprecyzowany został w postaci pytania: *Jaki wpływ ma przestępczość lokalna na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego?* Tenże główny problem zdekomponowano następnie na cztery problemy szczegółowe, to znaczy:

1. *Jakie czynniki determinują poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego?*
2. *Jaki jest rozmiar przestępczości lokalnej w rozbiciu na jej poszczególne kategorie?*
3. *Jakie podmioty są odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego?*
4. *Jakich zmian należy dokonać w działaniach podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego?*

Próbie odpowiedzi na pytanie zawarte w problemie głównym Doktorant sformułował w postaci głównej hipotezy roboczej zakładając, że: *Przestępczość lokalna, (rzeczywiście występująca na terenie powiatu pleszewskiego) mierzona zarówno rozmiarem przestępstw ujawnionych, rozmiarem przestępstw stwierdzonych, jak i wskaźnikiem wykrywalności, ma istotny i bezsporny wpływ na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego.*

Hipoteza główna została logicznie podzielona na cztery hipotezy szczegółowe, przedstawione następująco:

1. *Zakładam, że czynniki determinujące poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego można podzielić na dwie grupy:*
  - *czynniki występujące globalnie:*
    - *zagrożenia integralności państwa,*

- zagrożenia klimatyczne,
- zagrożenia ekologiczne,
- zagrożenia epidemiczne,
- zagrożenia terrorystyczne

- czynniki występujące lokalnie:

- zagrożenie przestępczością lokalną, (np. kradzieże, kradzieże z włamaniem, przestępstwa rozbójnicze, bójki i pobicia, uszkodzenia ciała, uszkodzenie mienia, kradzieże samochodów, przestępstwa w ruchu drogowym, przestępczość narkotykowa, przestępczość korupcyjna, przestępczość gospodarcza w tym oszustwa, przemoc domowa, przestępczość seksualna, przestępczość nieletnich w tym przemoc w szkołach itp.),

- zagrożenia związane z wykroczeniami (np. zakłócenia ciszy nocnej, niszczenie mienia publicznego np. ławek w parkach, malowanie graffiti i napisów na ścianach, niszczenie wiat przystanków autobusowych, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, wulgarnie zaczepianie przechodniów w miejscach publicznych, żebractwo, łamanie przepisów drogowych, zaśmiecanie miejsc publicznych, agresywna młodzież, niesprzątanie po psach, drobne kradzieże np. cmentarne, sklepowe itp.),

- zagrożenia związane z patologiami społecznymi (bieda, bezdomność, bezrobocie, alkoholizm, narkomania – dopalacze, prostytutka).

2. Przypuszczam, że rozmiar przestępczości lokalnej w rozbiciu na poszczególne jej kategorie, jest niższy od średniego rozmiaru przestępczości województwa wielkopolskiego.

3. Zakładam, że głównym podmiotem odpowiedzialnym za zapewnienie bezpieczeństwa kryminalnego na terenie powiatu pleszewskiego jest Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie, a inne podmioty udzielają jej w tym zakresie wsparcia.

4. Należy sądzić, że zmian wymaga zarówno obszar koordynacji działań i współpracy wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego, jak i taktyka działań podejmowanych indywidualnie przez te podmioty (w tym głównie Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie).

Dokonując oceny celu badawczego, problemu badawczego i przyjętej przez Autora hipotezy stwierdzam, iż cel główny, cele częściowe, główny problem badawczy, problemy szczegółowe oraz hipotezy robocze są zasadniczo właściwie ze sobą skorelowane i mieszczą się w przedmiocie badań. Jednocześnie dostrzegam pewne niedociągnięcie w zakresie sformułowania głównej hipotezy roboczej, niebezpiecznie zbliżającej się do tautologii oraz w brzmieniu jednego z problemów szczegółowych, do czego odniosę się w dalszej części recenzji.

b. Ocena zastosowanego piśmiennictwa

Stwierdzam, iż w recenzowanej pracy wykorzystano odpowiednią i zadowalającą z punktu widzenia wymagań stawianych dysertacji doktorskiej ilość źródeł. Na bibliografię składa się 107 publikacji zwartych, 16 artykułów, 31 aktów prawnych, 31 pozycji netografii oraz 3 inne źródła (biuletyny statystyczne, pisma formalne komendy Policji zawierające katalogi przestępstw itp.). Mogę zatem jednoznacznie ocenić, iż Doktorant wnikliwie zapoznał się i dogłębnie przestudiował literaturę przedmiotu, stwarzając sobie w ten sposób warunki niezbędne do jej krytycznej analizy zgodnie z potrzebami dysertacji.

c. Ocena zastosowanych metod badawczych

Podczas badań Doktorant posługiwał się zarówno teoretycznymi jak i praktycznymi metodami badawczymi. Wśród metod teoretycznych zastosowanie zgodnie z deklaracją Autora znalazły: analiza, synteza, abstrahowanie, porównywanie, przeciwstawianie, analogia, dedukcja, indukcja, uogólnianie i wnioskowanie. Badania empiryczne, podążając za przedstawionym przez Autora procesem badawczym, prowadzone były z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego, przy czym użytymi przez niego technikami były ankieta audytoryjna oraz wywiad ekspercki, zaś narzędziami odpowiednio kwestionariusz ankiety i kwestionariusz wywiadu eksperckiego. W badaniach prowadzonych tą drugą wymienioną techniką eksperci wybrani zostali metodą doboru celowego – osoby posiadające specjalistyczną wiedzę i kompetencje w zakresie problemów objętych badaniami. W ocenianym procesie badawczym wykorzystano wiedzę ośmiu ekspertów. Byli to: Starosta pleszewski, Burmistrz Miasta i Gminy Pleszew, Przewodniczący Rady Powiatu Pleszewskiego, Komendant Powiatowej Policji w Pleszewie, Naczelnik Wydziału Kryminalnego Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie, Komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pleszewie, były Komendant Powiatowej Policji w Pleszewie oraz były Zastępca Komendanta Powiatowego Policji w Pleszewie.

Dokonując oceny zastosowanych metod badawczych stwierdzam, iż w zakresie metod teoretycznych użyte zostały metody jak najbardziej stosowne do przedmiotu badań i zdefiniowanych problemów oraz hipotez badawczych. W odniesieniu do metod empirycznych wybór i zastosowane badania ankietowe oraz badania opinii ekspertów również uważam za celowe i zasadne. Jednocześnie pewne wątpliwości co do użyteczności i obiektywności wyników badań budzić może relatywnie niewielka ilość ekspertów zaangażowanych w procesie badawczym przez Autora.

Uogólniając tą część recenzji, moja ocena zastosowanych przez Doktoranta metod badawczych jest pozytywna, z drobnymi uwagami sprecyzowanymi w podpunkcie g. niniejszej recenzji.

d. Ocena omówienia wyników badań własnych

Jak stwierdziłem powyżej, Autor zasadniczo słusznie dobrał i poprawnie zastosował zarówno teoretyczne, jak i praktyczne metody badawcze. W konsekwencji, w ocenie omówienia wyników badań własnych, konieczne jest odniesienie się do opisanych rezultatów badań uzyskanych pierwszą i drugą grupą metod.

W zakresie ewaluacji omówienia wyników badań prowadzonych metodami teoretycznymi, to w mojej opinii ich rezultaty przekonująco i wystarczająco wyczerpująco zostały przedstawione głównie w treści rozdziału drugiego (podrozdziały 2.1 – 2.3) oraz trzeciego i czwartego (głównie w podrozdziałach 4.1 i 4.2). Stwierdzam, iż zmierzając do identyfikacji otoczenia determinantów poczucia bezpieczeństwa, charakterystyki przestępczości w powiecie pleszewskim oraz wybranych aspektów zapewnienia bezpieczeństwa kryminalnego w badanym powiecie Autor wykorzystał tu wyniki badań w sposób właściwy, zamieszczając je w treści wywodów w kolejnych podrozdziałach wymienionych powyżej rozdziałów. Co istotne, słuszne i cenne, taka metoda teoretyczna jak uogólnienie stosowana były w całym procesie badawczym, także w celu przejrzystego zaprezentowania wniosków wynikających z całości badań empirycznych.

Jeśli chodzi o ocenę omówienia wyników badań empirycznych, dostrzegam je przede wszystkim w rozdziałach 2. (podrozdział 2.4), 4. (podrozdział 4.3.) i 5.

Jednoznacznie najważniejszy w mojej ocenie tego aspektu pracy jest sposób przedstawienia i wykorzystania wyników badań empirycznych, a w tym obszarze trudno wygenerować poważne uwagi. Rezultaty badań ilościowych i jakościowych zostały skrupulatnie przeanalizowane, porządnie i czytelnie zestawione, omówione i uogólnione. Rzetelna praca wykonana w tym fragmencie procesu badawczego posłużyła Autorowi nie tylko do samej prezentacji wyników, ale także do wyciągnięcia wniosków, które z kolei były swego rodzaju bazą do podsumowania rozważań zawartych w rozdziałach 2., 3., 4. i 5. oraz w kończącym pisarskie opracowanie badań zakończeniu. Reasumując – tą część pracy Doktoranta oceniam pozytywnie.

e. Ocena oryginalnego rozwiązania problemu badawczego

Tak jak zaznaczyłem wcześniej, główny problem badawczy w recenzowanej pracy Autor sprecyzował w postaci pytania: *Jaki wpływ ma przestępczość lokalna na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego?* Problem ten został następnie rozdzielony na cztery problemy szczegółowe dotyczące: czynników determinujących poczucie bezpieczeństwa mieszkańców powiatu, rozmiaru przestępczości lokalnej, podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz zmian, jakich należałoby dokonać w działaniach podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego.

Dążąc, po dogłębnej analizie treści pracy, do oceny rozwiązania problemu badawczego zauważam, iż w rezultacie swojego naukowego wysiłku Doktorant zaproponował oryginalne, autorskie rozwiązanie, którego podstawę stanowiły wyniki przeprowadzonych przez Niego teoretycznych i empirycznych badań naukowych. Przedstawione rozwiązanie wskazuje na konkretne determinanty poczucia bezpieczeństwa wśród badanych, rozmiar i znaczenie przestępczości dla poczucia bezpieczeństwa oraz kierunki celowych zmian w aktywności wyspecyfikowanych struktur odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne.

Konkludując, w zakresie mojej oceny oryginalnego rozwiązania problemu badawczego – jest ona pozytywna.

f. Ocena możliwości praktycznego wykorzystania wyników badań

Specyfika przedmiotu badań (czyli bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego, będących określoną społecznością oraz przestępczość lokalna, a także związki i zależności zachodzące pomiędzy lokalną przestępczością, a poczuciem bezpieczeństwa tej społeczności) powoduje, iż w mojej ocenie rezultaty pracy Doktoranta mogą stanowić ciekawy materiał o charakterze analitycznym dla podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne w powiecie będącym terenem badań. Jest to zresztą zgodne z celem użytecznym pracy przyjętym przez Autora. Ponadto, dysertacja stać się może materiałem pomocniczym dla nauczycieli Akademii Kaliskiej zajmujących się problematyką bezpieczeństwa publicznego, czy wreszcie dla studentów Uczelni pragnących pogłębić swoją wiedzę we wspomnianym obszarze problemowym.

g. Błędy i luki w rozprawie w ocenie Recenzenta

W tym fragmencie mojej oceny pracy doktorskiej chciałbym odnieść się do konkretnych fragmentów dysertacji (tez, założeń, stwierdzeń), takich które budzą moje wątpliwości, „naukowy niedosyt”, czy też z którymi trudno mi się zgodzić. Podkreślam, iż nie oznacza to, że wskazane tezy czy założenia są całkowicie błędne – szczęśliwie nauka pozwala różnić się w ocenie zdarzeń, zjawisk i faktów.

Aspekty metodologiczne.

Na stronie 16. Autor zaprezentował cztery, wspomniane już w recenzji, szczegółowe problemy badawcze o konkretnym brzmieniu. Proszę Autora, aby w trakcie publicznej obrony odniósł się do następującego pytania: *jakie warunki powinien spełniać problem badacza (co powinien zawierać, jak być sformułowany, czego w nim być nie powinno, czego nie powinien dotyczyć) i czy problem szczegółowy nr 3 na pewno spełnia takie warunki (wymagania)?*

W rozdziale metodologicznym Doktorant zaprezentował metody badawcze, zastosowane w trakcie procesu badań naukowych. *Proszę mnie przekonać, iż wymienione wśród metod teoretycznych na s. 21 (i opisane na s. 26-27) wnioskowanie można zaliczyć do teoretycznych metod badawczych, które możemy wymienić obok np. analizy czy syntezy. Jak owo wnioskowanie ma się do analogii, dedukcji i indukcji opisanych jako teoretyczne metody badawcze na s. 25-26?*

Zgodnie z informacjami zawartymi w dysertacji, Autor prowadząc wybrane badania empiryczne (sondaż diagnostyczny – wywiad ekspercki) przeprowadził wywiady z ośmioma ekspertami. *Czy Doktoranta jest przekonany, że taka ilość ekspertów gwarantuje otrzymanie wiarygodnego materiału naukowego?*

Aspekty merytoryczne.

Na stronie 68. Autor wymienia (za, jego zdaniem, Strategią Bezpieczeństwa Narodowego RP 2020) pięć filarów bezpieczeństwa narodowego państwa:

1. *Bezpieczeństwo państwa i obywateli.*
2. *Polska w systemie bezpieczeństwa międzynarodowego.*
3. *Tożsamość i dziedzictwo narodowe.*
4. *Rozwój społeczny i gospodarczy.*
5. *Ochrona środowiska.*

Prosiłbym o wskazanie, *gdzie w przywołanym dokumencie znajdować się może taki właśnie zapis?*

Na stronach 68 - 70 Autor recenzowanej dysertacji odwołuje się do struktury organizacyjnej systemu bezpieczeństwa narodowego RP, zaś na s. 72 wręcz umiejscawia Policję i PSP w konkretnej strukturze takiego systemu w postaci rysunku (rys. 3), powołując się na stronę internetową BBN. Będę wdzięczny za wyjaśnienie, czy *Doktorant wie, jaki jest formalny status wskazanych i omówionych przez niego struktur Systemu BN RP, jakie jest źródło tych struktur i jak się to ma do aktualności jego rozważań naukowych badanym obszarze?*

Układ pracy.

W odniesieniu do samego układu pracy pewne zdziwienie budzić może zamieszczenie uzasadnienia wyboru tematu jako podrozdziału 1.1. w rozdziale metodologicznym (rozdziale 1.). Wydaje się, iż znacznie lepszym miejscem na taki fragment byłby wstęp. Ta część pracy w wydaniu Autora składa się w istocie głównie z opisu układu pracy, a właśnie tam mógłby i powinien znaleźć się opis kompletnego zbioru przyczyn, które spowodowały, iż Autor podjął się badań w takim, a nie innym przedmiocie.

III. FORMALNA OCENA ROZPRAWY

a. Ocena układu rozprawy

Dokonując oceny struktury dysertacji doktorskiej – jest ona w mojej ocenie, uwzględniając wcześniejsze uwagi, zasadniczo poprawna i przemyślana. Całość pracy została podzielona na pięć rozdziałów (w tym jeden metodologiczny i cztery merytoryczne), poprzedzonych wstępem i zamkniętych syntetycznymi wnioskami zawartymi w zakończeniu. Struktura wydaje się być zatem czytelna, a zawarte w niej wywody stanowią w ogromnej części logicznie powiązaną i uporządkowaną całość. Kolejne fragmenty pracy prowadzą począwszy od założeń metodycznych badań, poprzez determinanty poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego, charakterystykę przestępczości w badanym obszarze, rolę Komendy powiatowej Policji w Pleszewie i innych podmiotów związanych z bezpieczeństwem, do bazujących na rezultatach badań naukowych prognoz i propozycji Doktoranta. Te ostatnie dotyczą możliwości i ograniczeń dotyczących zapobiegania przestępczości i zwalczania jej w wymiarze lokalnym, a także rekomendacji zmian dotyczących struktur i działań Policji.

Rozprawę uzupełniają dwa załączniki związane z organizacją i metodologią prowadzonych przez Doktoranta badań naukowych, obejmujące kwestionariusz ankiety oraz kwestionariusz wywiadu eksperckiego wraz z zestawieniem uzyskanych odpowiedzi.

Celowe wydaje się podkreślenie, iż przyjęty przez Doktoranta układ pracy pozwolił na uporządkowane i solidne naukowo przedstawienie rozwiązań poszczególnych szczegółowych problemów badawczych. Każdy z czterech zawartych w rozprawie rozdziałów merytorycznych został podsumowany syntetycznymi wnioskami ułatwiającymi zarówno śledzenie, jak i rozumienie treści wyводу naukowego prowadzonego przez Autora. Jednocześnie jednak stwierdzam, iż w pracy nie została zachowana została zasada proporcji pomiędzy poszczególnymi rozdziałami. Jest to szczególnie widoczne w dysproporcji pomiędzy rozdziałami 2. i 3. (odpowiednio około 100 i 200 stron), a 4. i 5. (około 30 i 40 stron).

Warto zaznaczyć, iż niewątpliwie duża pracowitość, dociekliwość poznawcza i uporczywość Autora zmierzająca do rozwiązania sprecyzowanych wcześniej problemów badawczych sprawiły, iż powstała dysertacja licząca 347 stron. Należy, w sensie pozytywnym, wskazać także na fakt, iż Doktorant opisując skomplikowane (nawet na poziomie powiatu) problemy bezpieczeństwa publicznego, potrafił umiejętnie zastosować tabele i rysunki ilustrujące poddawane penetracji naukowej kwestie, zamieszczając w pisarskim opracowaniu badań 78 wykresów, 5 rysunków i 39 tabel. Takie podejście zdecydowanie upraszcza nadążanie za rozumowaniem doktoranta.

Rozdział pierwszy pracy, o objętości 27 stron, został poświęcony założeniom i rozważaniom metodologicznym. Przedstawiono w nim uzasadnienie (genezę) wyboru tematu, przedmiot i cel badań, problemy badawcze i hipotezy badawcze, a także wybrane i zastosowane przez Autora metody, techniki i narzędzia badawcze oraz scharakteryzowano przebieg i obszar badań. Moim zastrzeżeniem jest wspomniane już umiejscowienie tu uzasadnienia wyboru tematu.

W rozdziale drugim (101 stron) zatytułowanym *Determinanty poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu pleszewskiego* poruszona została problematyka bezpieczeństwa, jego typologii oraz poczucia bezpieczeństwa na tle polskiego rozwiązania w zakresie systemu bezpieczeństwa narodowego. Zamieszczono w nim także część wyników badań empirycznych związanych z czynnikami wpływającymi na poczucie bezpieczeństwa.

Rozdział trzeci – *Charakterystyka przestępczości powiatu pleszewskiego w latach 2010–2020* – obejmuje 114 stron. Zawiera w swej istocie informacje dotyczące przestępczości jako zjawiska społecznego oraz zakresu i sposobu funkcjonowania policyjnej statystyki kryminalnej w kontekście rozmiaru i struktury przestępczości badanego powiatu w konkretnym czasie (lata 2010-2020).

Rozdział czwarty (32 strony) – *Rola Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie oraz innych lokalnych podmiotów w zapewnianiu bezpieczeństwa kryminalnego mieszkańcom powiatu pleszewskiego*, stanowi część pracy skoncentrowaną na przedstawieniu stanu podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na poziomie lokalnym, w tym współpracę takich podmiotów z właściwą Komendą Policji. W tym rozdziale również zaprezentowano część (kolejną) badań empirycznych, w obszarze ewaluacji tego rodzaju współpracy.

Rozdział piąty – *Propozycje kierunków zmian działań podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców powiatu pleszewskiego* (39 stron) jest rozdziałem o charakterze prognostycznym oraz rekomendacyjnym, prezentującym wyniki badań empirycznych skoncentrowanych na możliwościach i ograniczeniach występujących w obszarze zapobiegania i zwalczania przestępczości lokalnej. Tu także umieszczono rezultaty penetracji naukowej, doświadczeń i przemyśleń autora. Zostały one przedstawione w postaci wniosków, uogólnień i rekomendacji w zakresie zmian organizacyjnych Policji, zmierzających ku optymalizacji działania w obszarze bezpieczeństwa kryminalnego.

Opracowane i uporządkowane w postaci czterech rozdziałów merytorycznych rezultaty procesu badawczego zakończone zostały uzasadnionymi wnioskami. Stanowią one z jednej strony uogólnione odpowiedzi na wygenerowane wcześniej i przedstawione w rozdziale metodologicznym problemy badawcze, z drugiej zaś są konstatacją dotyczącą całości dysertacji.

Podsumowując ocenę układu pracy podkreślam, że niezależnie od wspomnianych wcześniej (w punkcie II.g. recenzji) wątpliwości, Autor w sposób logicznie uporządkowany przedstawił interesujący materiał naukowy o charakterze poznawczym oraz użytecznym, będący spójnym i sensownym opracowaniem przedmiotu i wyników badań.

b. Nieprawidłowości warsztatowe w ocenianej rozprawie

Pod względem formalnym rozprawa doktorska Pana mgr. Romana Pisarskiego nie budzi moich szczególnych zastrzeżeń. Tytuł rozprawy jest w pełni zgodny z jej treścią i przedmiotem przeprowadzonych i opisanych badań. Powtórnie pozytywnie oceniam klarowność struktury i czytelność rozprawy. Nie zgłaszam zasadniczych uwag co do poprawności cytowań, opisów, przypisów itp. Oceniając język pracy – jest on właściwy dla rozprawy doktorskiej i przedmiotu badań, zaś opracowanie tekstu postrzegam jako

staranne i poprawne. Pojedyncze błędy, takie jak nieliczne literówki i potknięcia leksykalne nie obniżają mojej zasadniczo dobrej oceny w tym zakresie. Ocena ogólna pracy w tej części – pozytywna.

IV. Konkluzja

Przedstawiona w ramach procedury doktorskiej dysertacja Pana mgr. Romana Pisarskiego stanowi w mojej ocenie **oryginalne rozwiązanie problemu badawczego** o konkretnych wartościach poznawczych i utylitarnych. Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują także na dużą **wiedzę merytoryczną** w dyscyplinie i **umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej** przez Autora. Jako recenzent stwierdzam więc, iż przedłożona praca doktorska **spełnia** wymagania stawiane rozprawom doktorskim, zawarte w **art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478)**. Bazując na powyższych konstatacjach, z pełną odpowiedzialnością i przekonaniem przedstawiam Radzie Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego wniosek o przyjęcie przedłożonej pracy jako rozprawy doktorskiej i dopuszczenie jej do dalszych działań związanych z ubieganiem się o stopień naukowy doktora.

A handwritten signature in blue ink, written in a cursive style, positioned above a horizontal dotted line.